

Bohoslužby v Bruntále 21. září 2014

Mt 20, 1-16

Milé sestry, milí bratři, náplní Ježíšova života bylo zvěstování království Božího. Tím vlastně začal. Volal k pokání s odkazem na to, že se přiblížilo království Boží. I když jeho současníci znali z Písem mnoho věcí, musel jim Ježíš vysvětlovat, co toto království znamená, jak vypadá. Vždyť se blíží a je těžko ho přijmout, pokud je člověku jen prázdným pojmem.

Když jsem tak četl slova dnešního příběhu, který má království Boží lidem přiblížit, říkal jsem si, že to přeci musí být těžké srovnat se s tím, co se zde říká. Vždyť ten hospodář jedná dost zvláště. Ano, nikdo mu neupírá právo nakládat se svým jménem jak chce. Ale přesto se zdá, že vůči těm prvním je dost nespravedlivý. Vždyť vůbec nebere v úvahu, jak se kdo namáhal, kolik toho udělal. A to je něco, co člověka provokuje. Jistě, obecně nemáme moc rádi různé nepoctivce, kteří berou silené peníze a přitom nic moc nedělají. Trochu to asi souvisí s naší národní povahou, máme takový cit pro spravedlnost a rovnost. Měli bychom si být rovni, mít se všichni stejně. Avšak ve chvíli, kdy jsme v pozici těch, kdo dostanou stejně jako někdo, kdo si to dle našeho soudu nezaslouží, bere toto přesvědčení za své. Zkrátka bychom hospodáře chválili z pozice těch později najatých. Řekli bychom si, že je přeci dobře, když jim dal to nutné, co potřebovali, když ocenil jejich snahu. Na druhou stranu, z pozice těch, kdo dřeli celý den, bychom hospodáře také nechválili. Vždyť je to divné, když za různý výkon má být stejná odměna. To bych si příště dal raději pozor. Až bude tento člověk shánět někoho na práci, zůstanu trochu stranou a budu se mu vyhýbat až do večera. Pak se teprve nechám najmout. Co bych dělal v podstatě na druhé? Myslím, že z pozice dnešního člověka by takové úvahy byly opravdu na místě. Kdyby se naši zaměstnavatelé chovali jako tento hospodář, co by nás motivovalo k plnému pracovnímu nasazení? A je-li na takovéto logice postaveno Boží království, co nás má motivovat k jeho přijetí? Tady se zdá, že Ježíš nezvolil zrovna vhodný příklad.

Při úvahách nad tím, k čemu nás toto království povede ale nesmíme zapomenout na pár detailů. První z nich je, že se stejnou výší odměny všichni dozví až úplně na konci. Ti, kteří přišli poslední nebyli vypočítavci, kteří se celý den někde poflakuji a pak si přijdou skoro jen na oko zapracovat. Proto není na místě je soudit a vkládat jim myšlenky, které by člověka asi hned napadly. Ta podivná spravedlnost hospodáře nemá nic společného s vypočítavostí. První měli řádně domluvenu mzdu a pro ty poslední byla částka překvapením. Přece se nechceme stavět do role těch, kteří druhým spíše závidí než přejí.

Druhý detail je v tom, že hospodář zve všechny, kdo tam stojí. Nezve znovu ty, kteří o práci nestojí, kteří se vyhýbají, kteří odmítají. Nikdo z těch, kdo přišli neřekl nejdříve, že děkuje, ale počká si na jinou práci. A když ta jiná nepřišla, tak potom vezme za vděk alespoň touto vinicí. Základem odměny je přijetí povolání k práci na vinici. Takže ani zde nevzniká prostor pro spekulace typu, že si počkám, až bude večer a pak se nechám pozvat. Tento typ hospodář prostě nezve.

Je zřejmé, že slova tohoto podobenství dost provokují. Ježíš mluvil ze života, z toho, co lidé znají. Zároveň ale ukazuje k tomu, že Boží království stojí na jiném principu než současná lidská společnost. Proto je dobré nesoudit jednání hospodáře, ale spíše hledat, proč to vlastně dělá? Proč jedná tímto způsobem, o němž ví, že se nebude všem líbit? Zkusme začít u toho, co je vlastně podstatou tohoto textu, co tam hraje hlavní roli? Myslím, že tou hlavní rolí je odměna. Mluví se o najímání a odměně. S těmi prvními je domluvena, těm dalším je prostě jen dána. Tou odměnou je denár. A denár byla částka, která pokrývala životní náklady na jeden den. Z toho plyne, že odměnou ti dělníci získávají to, co jim umožní život na jeden den. Kdyby dostali méně, tak by ta práce byla k ničemu, protože by sice něco dělali, ale nestačilo by to, aby z toho byli živi. Je dobré si všimnout, co také tomuto podobenství předcházelo. Ježíš před tím mluvil o bohatství, o odměně. Učedníci se ptali, co budou mít z toho, že všechno opustili a šli za Ježíšem? Mluví se tam o odměně, ale právě toto podobenství to uvádí na pravou míru. Odměna bude, ale v Božím království zase tolik o výši odměny nejde. Toto království není postaveno na zásluhách. Je postaveno na Boží milosti. A Boží milost je taková, že všem nabízí stejnou odměnu – život. Nejsou zkrátka lepší ti, co přišli dřív. Nemají větší nároky. Apoštolové, které Ježíš povolal na počátku nedostanou větší výhody než ti, kteří přišli později. V tom je Boží spravedlnost.

Je třeba si dát pozor, abychom tuto Boží spravedlnost příliš nespojovali s tou naší pozemskou. Tak jako se pozastavujeme nad krokem hospodáře, nad tím, je-li spravedlivé dát všem stejně, je třeba se zamyslet nad naší spravedlností. Je spravedlivé dát každému různě? Pravda, vypadá to jako blbá otázka, ale zase tak mimo to není. Co vlastně hodnotíme tím, že každý dostává různě? Schopnosti, talent, někdy to, že člověk byl na správném místě ve správný čas. A teď je otázka, je-li toto spravedlivé? Dostali všichni stejné příležitosti? Musíme si přiznat, že ani ne. To, zač jsme odměněni jinak než druzí, není nic, co bychom sami vypěstovali, sami se o to nějak zasloužili. Nebo se snad dá ovlivnit, kde se narodím, do jaké přijde situace a jaký budu? Nikoliv. To jsou danosti, které přicházejí bez lidského zásahu. Proto se nedá mluvit o spravedlivém dělení, když ony vstupní podmínky jsou různé a právě tato různost se pak promítá ve výši odměny. Ježíš toto nesoudí, jen ukazuje, že v Božím království musíme počítat s něčím jiným. Pro něj jsou rozhodující jiné věci. Nehodnotí člověka podle toho, co mu bylo dáno, ale jak naložil s tím, co mu bylo dáno.

Dalším důležitým detailem zde je, že Ježíš mluví ke svým učedníkům. Nemluví nyní k davu, ale mluví k těm, kteří ho následují, kteří jednou ponesou dál jeho dílo. Právě učedníci si musejí uvědomit, že oni jsou ti, kteří přišli na začátku a mají smluvený denár. A ti, co přicházejí, jsou ti, které Pán povolává později. Ač to učedníkům bude trochu proti mysli, mají nárok na stejnou odměnu. Boží království stojí na tom, že nerozhoduje, jak dlouho člověk pro něj pracuje, ale rozhoduje, jak pracuje, že vůbec pracuje. Nemůžeme rozhodovat podle toho, je-li kdo ze zasloužené evangelické rodiny, či je-li přivandrovalec. Jestliže přijal pozvání do Božího království, je na tom úplně stejně. Vždyť i zde přece platí, že musíme respektovat rozdílné možnosti toho, jak někdo slyší o Kristu. Takže myslíme na to, že každý, kdo se účastní práce na Boží vinice, má před sebou stejnou odměnu. Ostatně méně než život získat nejde, chce-li Bůh, abychom byli živi. Více ale také získat nejde. Odměnou, kterou máme za práci na Boží vinici je život v Kristu. A ten je přece pořád jeden a tentýž.

Ještě bych se vrátil k tomu, co jsem zmínil na počátku. Zvěstování království Božího je spojeno s činěním pokání. Právě u tohoto podobenství se to ukazuje. Ježíš nám říká, že království Boží stojí na trochu jiných hodnotách než známe z našeho světa. Přijmout tuto skutečnost ale nejde bez určité proměny lidského nitra. Musíme se změnit ve svém smýšlení o světě, o těch kolem o druhých. A to nejde jinak než tím, že změníme své smýšlení o sobě. Poznávání království Božího, jeho fungování, jeho podoby, to všechno jde ruku v ruce s naším pokáním, s naším obrácením se k Bohu. Jen touto cestou můžeme nejen porozumět slovu o království, ale také ho přijmout. Proč? No prostě proto, protože toto porozumění a přijetí slova o království Božím je možné jen tehdy, když budeme chtít vidět věci pohledem Božím, když místo našich názorů dostane prostor Bůh a jeho názor. Je to změna, kdy se musíme vzdát sami sebe, svých zásluh, svého významu. Tak jako ti dělníci na vinici. Oni se cítili pohoršení, protože oni byli přeci ti borci, co tam všechno odedřeli. Lidský pohled zde vidí, že sklizeň je práce jejich rukou. Boží pohled nabádá k počítání s milostí. Je to Boží milost, že právě tito zde mohli být už od počátku, že měli kde a co sklízet.

Je to docela zajímavé podobenství o nás. Také máme rádi zásluhy. Také se rádi vyšvihneme, jakoby to všechno kolem byla naše dobrá práce. A přitom tak trochu zapomeneme, že tuto práci skrze nás vykonal Bůh. Možná bychom chtěli, aby nám lidé poděkovali, a zapomínáme poděkovat Bohu, že právě my jsme se mohli stát součástí tak úžasného díla. A tak mějme na paměti, že Boží království je jako vinice, na níž jsou mnozí povoláni. Ne ale proto, aby se měli čím chlubit, ale proto, aby dostaly svou odměnu – život v Božím království.

Pane Ježíši, děkujeme, že jsi nás přizval ke svému dílu. Děkujeme, že máš pro nás svou odměnu, děkujeme, že smíme od tebe přijímat svůj život. A tak tě prosíme za pokoru, abychom i ostatním tento život přáli a nezáviděli.

Neděle 21. září 2014

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Pondělí, 29 Září 2014 10:19 -

Amen.